

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁR

A kiadók hivatalában átvéve:
Egy évre ..... 10 h.
Hegyedévre ..... 4 "
Helyben hához hozva:
Egy évre ..... 20 kor.
Hegyedévre ..... 5 "
Válassz postán szállítva:
Egy évre ..... 24 kor.
Hegyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét 48
napján utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

A hirdetések és hírdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 32. száma.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 február 10.

Közeledünk Durazzóhoz.

Csapatunk átkeltek az Ismi folyón.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, február 9. (Hivatalos.) Az Albániában operáló cs. és kir. haderők előcsapatok átkeltek az Ismi folyón és megszállták Bresa helységet és ettől északnyugatra emelkedő magaslátokat. Az ellenség, amely szerb kötelékek maradékaiból, olasz osztagokból és Essad basa zsoldosaiból állott, a harc elől kitérve dél és délkelet felé hátrált. Csak a Tiránától északnyugati irányban 8 kilométernyire lévő Valjas helység megszállásánál támadt rövid ütközet, amelyben az ellenséget visszavetették.

Repülőink az utóbbi időben ismételt eredményesen bombázták a Durazzó mellett lévő csapattáborokat és a kikötőben lévő olasz gőzösöket.

Montenegróban a helyzet változatlanul csendes. A lefegyverzés be van fejezve.

Orosz és olasz fronton nincs ujság.

Orosz és olasz hadszíntér. (Hivatalos) Különös esemény nem volt.

Höfer. (Min. eln. sajtóoszt.)

Harc az Adrián.

Budapest, február 9. (Saját tud.) Párisból jelentik hivatalosan:

Hatodikán este egy angol oirkáló és egy francia torpedónaszád az Adriai tengeren találkozott négy osztrák-magyar torpedónaszáddal, melyek ágyutüzelésünkre Cattaróba visszahúzódtak. Másnap egy osztrák-magyar buvárhajó torpedót lőtt két hajónkra, amely azonban nem talált, mivel azok a támadás elől visszavonultak.

Orosz torpedónaszádok harca egy buvárhajóval.

Budapest, február 9. (Saját tudósítónktól.) Szebasztopolból jelentik hivatalosan:

Az orosz torpedónaszádok az anatóliai parton ellenséges buvárhajót fedeztek fel és üldözőbe vették. A buvárhajó kilőtt torpedója célt tévesztett, aztán gránátalálatunkra a víz alá merült.

Görög és román konzulok távozása Monasztirból.

Budapest, február 9. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelentik hivatalosan:

A görög és román kormányok a bolgár katonai hatóságokkal egyetértőleg visszahívták montenegrói konzuljaikat, tekintettel a katonai helyzetre.

Az olaszok visszavonultak Albániában.

Berlin, febr. 9. Rotterdamban át érkezett athéni jelentés szerint Alessio közelében heves harcok voltak az olasz-szerb és a magyar, osztrák és bolgár csapatok között. Az utóbbiak túlereje miatt az olaszoknak és szerbeknek vissza kellett vonulniuk Fieribe. A bolgárok állítólag megszállták Elbaszánt.

Államcsiny készül Franciaországban.

Budapest, február 9. (Saját tud.) Genfből jelentik:

Clemenceau lapjában azt állítja, hogy Poincare a szenátoroknak kijelentette, miszerint a hadsereg a kormány ellen államcsinyt tervez. Clemenceau hozzá fűzi, hogy állításait a cáfolatokkal szemben is fentartja.

A szerb csapatok újra harcban.

Hága, febr. 9. A Daily Telegraph közli, hogy szombaton történt meg az első összefüggés Ismi közelében a magyar és osztrák csapatok és egy szerb csapat között. Mivel a szerbeknek az volt az utasításuk, hogy kerüljék az általános küzdelem kifejlődését, visszavonultak, miután az ellenségnek némi veszteséget okoztak.

Markovits és Weinberger cégnél Bémer-tér

az összes raktáron lévő téli áruk leltári árban eladatnak. Ugyanott a legújabb costumök a legolcsóbb árban mérték szerint készülnek. Kelengye fehérnemű, óriási választék. Telefon 11-09. Ruhaszövetek, selymek, delainek és batistok mértékszerinti eladásra. Telefon 11-09.

A németek elfoglaltak egy francia vonalat.

Berlin, február 9. A nagy főhadiszállás jelenti:

Myugati hadszíntér.

Vinytól nyugatra csapataink az első francia vonalat 800 méter kiterjedésben rohammal elfoglalták. Több 100 foglyot ejtettek és 5 gépfegyvert zsákmányoltak. A Sommétól délre a franciák este ismét behatoltak egy kis árokrendszerbe. A Bois de Pretrében gyalogságunk előtt egy ellenséges repülőgépet, amely lángba borulva lezuhant. A két benneülő meghalt.

Hiába támad az orosz Dünabury körül.

Keleti hadszíntér.

Az oroszok kisebb támadásait Iluek vidékén (Dünaburgtól északnyugatra) visszavertük, valamint visszautasítottuk egy febr. 6-án általunk elfoglalt tábori őrs állás ellen intézett támadásukat a baranovici-jachovitschi vasútvonalon.

Balkán hadszíntér.

A helyzet változatlan. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Mackensen az orosz offenzíváról.

Berlin, február 9. A Deutsche Lodzer Zeitung Mackensen tábornagy két nyilatkozatát közli.

Az egyik nyilatkozat így szól:

— Lodz óta sok újabb vereséget szenvedett az orosz hadsereg, ezeknek azonban korántsem volt olyan leverő hatásuk, mint a győzelmi remények akkori összeomlásának. A győzelem biztos reménye akkor egy csapásra reménytelen kétségbeeséssé változott.

A másik nyilatkozat csak ennyi:

— A lodzi és lovici vereség után az oroszok nagyarányú offenzívára többé nem képesek.

Orosz kormányválság előtt.

Budapest, február 9. (Saját tud.) Pétervárról jelentik: A minisztertanácsban a miniszterelnök kritizálta a külügy- és pénzügyminiszteriumok tevékenységét. A diplomáciát tehetetlennek mondotta. Három miniszter és a miniszterelnök a cárhoz utazott jelentéstételre.

A bolgár király a német főhadiszálláson.

Budapest, febr. 9. Berlinből jelenti a Wolff-ügynökség: Ferdinánd bolgár király a német főhadiszállásra érkezett. A tanácskozásra Bethman Holvégh Jagow államtitkárral ideérkezett.

Essad basa Korfuba megy.

Budapest, február 9. (Saját tudósítók től.) Durazzóból jelentik:

Essad pasa a szent kormány engedelmét kérte, hogy Durazzo feladása után Korfuba mehessen.

A cár a külön béke ellen.

Bukarest, február 9. Góremykin orosz miniszterelnök lemondását nagy érdeklődéssel tárgyalják politikai körökben. Egy magasrangú személyiség, aki néhány nappal ezelőtt érkezett Oroszországból, azt a szenzációs kijelentést tette, hogy majdnem az egész orosz kormány meg van győződve az azonnali békekötés szükségességéről, mert csak ebben az esetben lehet elkerülni az ország teljes romlását. Bark pánzügyminiszter, aki Londonból és Párisból már kétszer tért vissza üres kézzel, azt a tapasztalatot szerezte, hogy a szövetségesek támogatására számítani nem lehet és ő volt az első, aki utalt a békekötés szükséges voltára.

Ezenfelül a hadsereg tisztikarának többsége is békepartí, különösen azóta, amióta a besszarabiai offenzíva nagy veszteségek árán összeomlott. De Miklós cár és néhány magasrangú katona folytatni akarja a háborút, hogy a cárnak, mint főparancsnoknak, személyes presztízst megóvják. Góremykinnek egészen más volt a véleménye és azért köszönt le, mert ebben a kérdésben homlokgyenyest ellenkezett felfogása uralkodójának felfogásával. Informálóm végül kijelentette, hogy ha az orosz csapatok még egyszer-kétszer vereséget szenvednek, a cár is hajlandó lesz békét kötni.

Nem lesz offenzíva Szaloniki ellen.

Rotterdam, február 9. Szalonikiból táviratozzák: Azt a hírt, hogy a németek, magyarok, osztrákok és bolgárok már legközelebb megkezdik az offenzívát Szaloniki ellen, itteni hivatalos körökben megcáfolják.

Moraht őrnagy a tavaszi hadjáratról.

Berlin, február 9. Moraht őrnagy, a Berliner Tageblatt katonai munkatársa azt a kérdést fejtegeti, hogy milyen erős hadseregek vesznek majd részt a tavaszi hadjárásban. Oroszországról a következőket mondja:

— Az orosz hadügyminiszter nemrég kijelentette, hogy a télen két milliós új hadsereget állítanak talpra. Ezzel szemben Streffleur katonai lapjában számítását találunk, a mely szerint Oroszországnak tavaszra minden veszteség leszámításával összesen legfeljebb három millió katonája lehet. Ennek fele az egykori tábori és tartaléksereg maradványa, másik fele pedig az újonnan sorozott legénység. Oroszország gyalogsága tehát egyideig még elég erős. Sokkal rosszabbul áll tiszti anyag, munició és ágyúk dolgában. A rosszul vezetett, hiányosan felszerelt, a sok vereség miatt elkedvetlenedett hadsereg a defenzívából képtelen a támadásba menni, a mit a legutóbbi galiciei és bukovinai offenzíva kudarcja is bebizonyított.

Az ántánt lapjai a szalonikii offenzíváról.

Genf, febr. 9. A Petit Parisien jelenti: Szaloniki ellen az offenzíva megkezdése közvetlenül küszöbön áll. Erre vallanak a nagy csapatösszevonások Monasztir és Doiran körül. Mint a Novoje Vremja közli, jelentékeny török haderő fog résztvenni Szaloniki ostromában. A francia la-

pok nem titkolják, hogy nagy az aggodalom a szalonikii hadműveletek sikere, miatt.

Mit tervez a kormány?

Az idei termés biztosítása.

Tekintettel arra a kétségtelen tényre, hogy az őszi abnormális időjárás, párosulva a kellő emberi és igás munkaerő hiányával, megakadályozta a földek őszi bevetését, a kormány a legmesszebb menő intézkedéseket veszi fogantatba, hogy a parlagon heverő összes földterületek tavasszal bevetessenek.

Biharvármegye több járásában már mozgalom indult meg, hogy a földmivelésügyi kirendeltség vezetőjének és a főszolgabíróknak közbejöttével vigyék keresztül a földek tavaszi megmunkálását, hogy az idei termést biztosítsák. Összeírják a parlagon heverő földterületeket, valamint a földmunkára alkalmas igás állatokat.

A kivételnél sorba veszik a földeket tekintet nélkül arra, hogy kié a földterület. Békés egyetértéssel, a közös érdek és az ország érdekének felismerése mellett meg lehet oldani a nagy kérdést.

Ha azonban békés egyetértéssel nem sikerül keresztülvinni, beavatott értesülésünk szerint, a kormány el van határozva, hogy kényszer eszközök igénybe vételével is keresztül viszi a földek megmunkálását és bevetését s megmenti az országot és a nemzetet attól, hogy termés nélkül, parlagon heverjék át az életet adó nyarat s rengő buza tenger helyett bogános és gyep löpje el Európa legtermékenyebb éléstárát: a magyar rónát.

Ahol a nép indolenciája, hazafiatalan gondolkozása nem buzdul fel a figyelmeztető felhíváson s a saját érdekeinek figyelmen kívül hagyásával nem veti be feldjét, kényszer útján is bevetik azt, a hatóság közbejöttével. Akinek nincs anyagi ereje, vetőmagja, azt is megkapja s a terméseredményből fizeti meg.

Az emberi munkaerő pótlására esetleg hadifoglyokat, az igás munkaerő pótlására pedig a hadseregtől vesznek át rokkant lovakat.

Ezekkel kapcsolatban még más kormányintézkedések is tervbe vettek.

Ilyen pl. a katonai rokkant lovak dolga. Spekulánsok már ezt is felhasználják a vagyonszerzésre.

Tapasztalták ugyanis, hogy egyesek gazdasági munka örve alatt igen olcsón vásároltak olyan lenyűtt katonalovakat, amelyek haretéri szolgálatra nem alkalmasak. Ezeket a különben egészséges lovakat 1—2 hónapi kellő gondozással helyreállították s 1000—1200 koronáért eladták.

Az ilyen spekulációnak útját vágja a kormány tervbe vett intézkedése.

Elsősorban is jobban megrostálják, hogy kinek adják el az ilyen lovakat és hogy azok tényleg gazdákhöz jussanak, de ezenkívül szigorú rendelkezést léptetnek életbe, hogy az ilyen lovak csak a háború után adhatók el, amikor a normális viszonyok és rendes árak beállanak.

A kormány el van határozva, hogy a

legszigorubbán keresztül viszi ezeket az intézkedéseket s ezzel biztosítja az ideai természetét.

Levelek a „Világ” mappájából.

Hogyan készül a szabadkőműves eszmetérjesztés?

A Világban, a szabadkőművesek napilapjában nemrég egy igen gyenge kis riport jelent meg arról, hogyan interjúvolta meg egy munkatársa Páter Tomcsányi? Az illető riportert dicsekszik vele, hogy eltagadta, melyik lapnál dolgozik, aztán egy csomó olyan állítást ad Tomcsányi páter szájába, amelyeket Tomcsányi sohasem mondott. Ezt a riportot veszi kezé alá igen szellemesen a „Magyar Kultúra” az alábbi cikkben, melyet egész terjedelmében közlünk.

(Szenes Mór a szerkesztőhöz.)

Tisztelt Szerkesztő ur!

Megbízatom értelmében tegnap voltam a kongregációban s az igazat megvallva, nem tudom, hogyan lehetne impressziómból jezsuitaellenes cikket faragni a Világ számára; de talán Szerkesztő ur gyakorlott rutinja fel tudja használni azt is, amit ezennel beküldök.

Előlről kezdem. Legyőve viziszonyomat, megmosakodtam, új inggallért vettem és elindultam a Mária utcai rendház felé. Nem tagadom, valami szorongó érzés vett rajtam erőt, aminőhöz hasonló pl. a betörő érez, amikor becsületes emberek közé kell mennie. Vagy aminőt pl. a rendőrség előtt szokunk tapasztalni. A Jézustársasági rendház előtt egy nagyon előkelő kocsi állt, a grófnál is sokkal előkelőbb, de ezt ne írja meg Szerkesztő ur. Az ajtóban pedig egy hírneves egyetemi tanárral, meg egy miniszteri tanácsossal találkoztam, — de ezt se írja meg a lapban, nehogy olvasóink észrevégyék, hogy bizony a klerikálisoknál sokkal előkelőbb közönség fordul meg, mint a mi térszendegeink: a kávékocsa hamisítók, a galilejai uzsorások, a Neuman Lászlók, vagy az ilyen magamfajta csupaszszájú galilejai fiókák. Tudja mit, írja inkább úgy, hogy „hölgyek”, pl. „lipótvárosi grófné” szorongtak a „lépcsőházban” (t. i. a jezsuiták ajtájához 9 lépcsőfok vezet fel, amit el lehet nevezni lépcsőháznak), — tetszik tudni, így pikánsabb lesz.

Szóval beléptem a rendház portáján s pár percig valahogy olyan becsületes ábrázolatot sikerült vágnom, hogy a portás fráter osodálkozásomra szó nélkül beeresztett. Nagyon okos arcu kis fráter volt, (írja így kérem: kidugta „ravasz mókustejét”), rendes fekete reverenda volt rajta, (de írja inkább úgy, hogy: barna; tetszik tudni, ez sokkal vadregényesebb; írja pl. így: „Barna köpenyből kísértetiesen villog ki hófehér arca és keze.” Az ön olvasóira, jól tudja, mennyire hat az ilyen leírás! Hiszen a mi publikumunk mindent elhisz!) Szerény, kedves, szolgáltképz és udvarias volt a portás fráter) Írja így: „Dereka alázatosan görnyedezik minden vendég előtt” (bizony még én előttem se egyenesedett ki, hogy kutyakorbácsal kergezett volna baza!)

Nem kergetett ki, sőt felvezetett ahhoz, akihez ön küldött: a mi rómunkhöz, Tomcsányi Páterhez. Igazán rémesen éreztem magam, amint én, a tintás ujjú kis galilei fióka ezzel a nagytudományu, nagytekintélyű, országos nevű ósz pappal állottam szemben. (Jaj, de ezt valahogy meg ne írja; inkább azt írja meg róla, hogy kissé „kövér” és hogy „borotvátlan” volt.) Féltem, hogy meg találja kérdezni, van-e érettségim, vagy ami még rosszabb lenne, próbára tenni, hogy mit tudok. El is titkoltam előtte igaz mivoltomat s azt hazudtam, hogy az „Uj hírek”-be akarok írni róla. Persze pirulás nélkül mondtam ezt, mert szer-

kesztő ur, nem pirulok én el egy kis hazugságon; amióta önkéhes járok iskolába, egyetlen arcizomrándulás nélkül akkorát tudok hazudni, mint az Eiffel-torony.

Szóval Tomcsányi páter fogadott és megkérdezte: mivel szolgálhat. Látván leereszkedő szerénységét, nekibátorodtam; mint ahogy a paraszt kutyák teszik, amelyekről közismert dolog, hogy akkor bátrak, ha a velük szembenálló szelid és esendes, de gyávák és elkullognak, mihelyt valaki erőlyesen rájuk mordul. Összeszedtem minden szabadgondolkodó arroganciámat (ön tudja, hogy arra mi gyakran rászorulunk) s fölényesen, mint egy rendőrfogalmazó, megkérdeztem, mit tart a háborúról s a háboruban állítólag, újjáébredt vallásosságról. Tomcsányi páter erre fűrkészben rám nézett s megkérdezte, ki vagyok. Roppantul kompromittálva éreztem magam e kérdés által; de akkor eszembe jutott ismét, hogy a bátrak a hazugságot is fegyvertárukba iktatják, ahogy a Világ írni szokta s le hazudtam igaz mivoltomat. A páter nem lehetett meglepődve ötölő-hatoló beszédemmel, mert kérdezett:

— Miért óhajtja véleményemet tudni?

Teljesen megzavarodtam a kérdésre s a mélyen fűrkésző sötét szemek villogása torokomba ferrasztotta a már-már kibuggyanó újabb hazugságot. Szabadkőműves újságírónak — tudtam — nem mutathozhattam be, mert páter Tomcsányi egyszer már egy munkatársunkat kiutasította azzal, hogy „önök ugyanis csak hazugságokat írnek”. (De ezt se írja meg, kérem, hanem gondoljon ki egy intervjút, pl. adja a páter ajkára ezt a szót: „A kongregáció tovább bareol...” „A hatóságok támogatnak, korlátlanul...” „Mabolinap az utolsó zsidót is nyáron sütogetjük itt a Rákóczi-téren...” „Tiszta István sem mer egy tapodtat se tenni a kongregációk megkérdezése nélkül...” S tegye hozzá, hogy Tomcsányi ökle kezébe szorul, vagy: keze öklébe szorul, vagy öklöbe vagy hogyan is mondják magyarul? És hogy a pillantása messzeségbe tekintett, miközben, szeme a földet kereste...?)

Régi bajom, a hebegés, erőt vehetett rajtam, mert Tomcsányi páter kedélyesen rám mosolygott, mint egy öreg tanár a szepegő diákjára s hogy zavaromból kimentsem, megkérdezte, nagykoru vagyok e már s hogy nem megyek e háborúba? Erre megmagyaráztam neki, hogy ó lábam van, hozzá veszőly idején rendszeres erős szivdohogást érzek és különben is nélkülözhetetlen vagyok itthon a modern magyar irodalom szempontjából. Amugysem nagyon rokonszenvezem — elvileg — a háborúval, bár egy nagybátyám, kitől örökölni fogok, lókupecből milliomos lett általa.

E percben X. nyugalmazott minisztert jelentették be, mire Tomcsányi páter barátságosan megkérdezte, szolgálatomra lehet-e még. Látván, hogy itt semmire sem megyek, mély hajlongásokkal távozni készültem. Közben azonban elszőnyüködvé látam a rengeteg sok tudós fölírását, könyvet és folyóiratot, mely a páter szobáját padlótól szekrénytetőig betöltötte s beleszédültem annak a gondolatába, hogy ha nekem valaha életemben annyit csak el is kellene olvasnom, amennyi ennek az ördögös öreg barátnak a fejében lehet... És nem ám csak Pénzügyi Kompas, meg Pesti futár, meg Világ könyvtár volt ezek közt a könyvek közt, mint ahogy a mi könyvtáraink szoktak berendezve lenni... Itt úgy látszik, nem is regényekből tanulják a történelmet, sem „Häckelből” a természettudományt, sem a „Szent Skarabéusból” a társadalmi kérdést...

Kifelé a kongregációi kórházon át vezetett utam. Hja ez gyönyörű dolog, uram. Nem nagy csak vagy 70 ágyas, de kezdetlől fogva máig működik — ugyanott 70 katonagyermek napközi otthonát tartják fenn — és azt mondják, nincs Budapestnek má-

sik ilyen kórháza. Termék, orvosok, ellátása, ápolók — mind elsőrendűek. És a hadvezetőség sem csukatta be ezt a kórházat; itt nem voltak visszaélések, sem katonaszabandítások, itt már vigan leng a vöröskereszt zászló, nem úgy mint a Podmaniezky utcában! Ha még az ápolók! Hófehér ruhás apácák s igazi, de igazán igazi előkelő hölgyek, méltóságos asszonyok, amennyit még sohase láttam egy rakáson (ugye ön sem?)... Ceupa tisztaság, rend és nagy, nagy, émeilyitően nagy keresztény szeretet... (De mindezt ne írja meg, kérem, hanem írja inkább azt, hogy Tomcsányi páter nem ér rá jétékonykodással foglalkozni, mert ő csak az előkelő hölgyek gyóntatója, akik töle egyenesen a Gerbeaudhoz mennek; az a páter pedig, akinek a jétékonyossággal kellene foglalkozni, nem is volt otthon. S ha lehet, írja meg azt is, hogy a jezsuiták kórháza csak azért az egyik legfényesebb kórház Budapesten, hogy a jó ellátással megpuhított katonák szívébe a kegyes páterek csak annál több gyűlöletet esőpögtethessenek... Külömben tehetik is, hiszen a pinóciókban hordószám áll az arany.)

Láttam, hogy ez nem nekem való légkör. Siettem is kifelé. A kórház portása (utóbb hallottam, hogy valami kuruc fehérmegyei volt falubirája) keményen végigmért a tekintetével s valamit morgott a „esavargókról”, amit nem jól értettem. Rohanva értem el az utcát, hol ismét otthonos levegőt szívhattam s meg sem álltam az Egyenlőség-kávéházig, ahonnan írom jelenleg ezt a tudósítást.

U. i. kérek erre az írásra 20 korona előleget; egy Dob utcai rituális kifőzésben tartozom vele.

Szenes Mór,

V. ker. V. oszt. gimnazista,
A Világ belmunkatársa.

(A szerkesztő Szenes Mórnak.)

Ifju barátom!

Meglesz minden kívánsága szerint. A 20 (husz) koronát mellékelem. Már szedik is a cikket, persze a kívánt módosításokkal. Mint kurióziomot említem meg, hogy a cikke véletlenül éppen egy oldalra kerül a „Világ olvasóihoz” című felhívásunkkal, melyben az áll, hogy mi 7 esztendeje kulturát hirdetünk „az irdatlanban” és „megyét törünk az emberi jogok és igazságok felé”; meg hogy amióta az embereink egy szálíg a haretéren vannak, azóta sokkal több az előfizetőnk s a Világ a háboruban „nemhogy megfoghatkozott volna, de megnőtt egy egész fejjel.” Aztán jön az, hogy: „Több jog, több igazság, kevesebb tudatlanság” und so geht's weiter, Sie wissen schon, wie es bei uns gemacht wird. Dann reden wir wieder von den verdammten Kiváltások und von den idők küllőjébe kapaszkodó sütkérezők, die was a „korhadt uralmauk féltésében eddig sem válogattak a fegyverekben és a jövőben sem fognak válogatni.” Und so fort. Also bitte!

Summa summarum: a cikke kissé simpla, de épp ezért a Világ közönségének való; önből pedig kitűnő szabadkőműves fog válni, mert már fiatal korára is úgy hazudik, mint egy nagymester. Szívélyes üdv!

Aláírás.

* A legjobb, legkedveltebb, legolesőbb beszerzési forrás! Teát, rumot, esokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szaloncukrot, Kugler, Gerbeaud bonbon. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNÁL, akinek Kossuth-utcai és Rákóczi-utcai üzleteiben nagy szaloncukorka vásár van. ASZÓDY-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, legfényesebb tea, a Sas passagebeli külön halakonzerv üzletben az összes fajú pácolt halak smelyek a húst pótolják azonkívül mindenemű kiválóan finom édességek kaphatók. Katonai postaládákat és haretéri dobozok az üzletben megtöltetnek.

Vasárnap csak 10 óráig lehetnek nyitva az üzletek.

A miniszterelnök újabb rendelkezése.

A háború, mint a társadalmi élet majd minden vonatkozásában, a közönség élelmiszereivel való ellátásában is, sőt talán ezen a téren legjobban, nagy változásokat idézett elő s ehhez mérten az előbbi rend megváltoztatását tette szükségessé.

Ugy az egyesek, mint a tömegek élelmezése, illetve élelmiszerekkel való ellátása — különösen a háborúval járó nagyobb forgalom miatt — megzavarta a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény intézkedéseit is s az előálló szükséghez képest a törvény, illetve a vonatkozó rendeletnek ezen intézkedéseit, hogy az élelmiszer-üzletek vasárnaponként csak délelőtt 10 óráig tarthatók nyitva, a kereskedelmi kormány felfüggesztette s az élelmiszerek árusítását és az elárúsított cikkek házhoz szállítását vasárnapokon déli 12 óráig megengedte s megengedte azt is, hogy vasárnap este 6 órától az élelmiszerek újból árusíthatók és az eladott áruk házhoz szállíthatók.

A háború első hónapjaitól kezdve tehát a tulnyomólag élelmiszerek eladásával foglalkozó üzletek vasárnaponként csak a déli 12 órától este 6 óráig terjedő idő alatt kötelezettek a bezárásra.

A kormány ezen intézkedése ellen különösen a kereskedelmi alkalmazottak erős mozgalmat indítottak, mert az ő piaci idejüket a kormány rendelkezése megrovíditotta. A mozgalomnak meg is lett az eredménye, amennyiben sikerült a kormányt a rendelet visszavonására bírni, legalább az év bizonyos szakát illetően.

A kereskedelmi miniszter tegnap érkezett rendelkezésében értesíti úgy Bihar megyét, mint Nagyvárad városát, hogy a vasárnapi munkaszünetre nézve a régi gyakorlatot visszaállítja s így az összes ipari munka, valamint mindenféle elárúsítás, tehát az élelmiszerek elárúsítása is, csak vasárnap délelőtt 10 óráig van megengedve.

Az enyhe tél folytán várható jég-hiányra tekintettel azonban, megengedi a miniszter, hogy a folyó évi június 1-től szeptember 15-ig a napi élelmiszeri cikkek árusítása, a tulnyomólag ezek árusítására berendezett üzletekből este 6 órától az illető helyen megállapított záróráig, legkésőbb azonban este 9 óráig végezhető legyen.

Ez a rendelkezés a szatós üzletekre is vonatkozik, mivel tudvalevőleg a szatós üzletek is azon üzletek közé tartoznak, amelyek tulnyomólag élelmiszerek eladásával foglalkoznak.

x Poloskairtó MOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

x Megfagyott, szőlőtől kivörösödött, kiszerepedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az YPO jegyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

Konstantinápolyi emlék.

A legjobb üzlet: a kéményseprés.

— Amint kiléptem a Royal kávéházból, beszélt Weiszberger Jenő, a derék főpincér, — a sarkon beleütköztem egy ott álló uriamberbe. Inkább csak volt uriamberbe, mert nagyon kopott volt a külseje. Valamikor sok pénze volt, Párisban élt, rengeteg pénzt nyert a lóversenyeken s egyszer százezer koronát veszített a Tokió n. Igaz, nem a saját pénzét, hanem egy konzorciumét, amely rábízta ezt a summát. De mindég: elvesztette.

— Hát maga mit csinál itt, Kleinmaul ur, kérdeztem tőle kíváncsian.

— Megyek Konstantinápolyba, válaszolt határozottan Kleinmaul Ernő.

— Hm! És mit csinál ott?

— Nézze kérem, felelt idegesen, nekem itt kell várni egy társamra, aki hozza a pénzt. Nagy beszélgetésre nincs időm, a vasutnál várnak rám. Csak annyit mondhatok: Konstantinápolyba megyek.

S fölénnyel, biztossággal ejtette ki e szavakat. Tudtam, nagy macher, ezért csodálkozva néztem rá és kopott ruhájára.

— És ott mibe kezd?

— Nézze kérem, megszúgom magának. Kibéreltem Konstantinápoly összes kéményeinek seprését. Ez a legnagyobb vállalat a világon. Millió kémény és nincs kéményseprő! Összesen három társam van, mindegyik betesz a vállalatba 5—5000 koronát. Minden hónapban kap ezért havonta eleinte 2000, később, ha a vállalat terjeszkedik, 6000 koronát s egy év múlva 10.000 korona végkielégítést. Akkor csak egyedül vezetem az üzletet. Két társam már befizette a pénzt, a kéményseprősegedek a pályaudvaron várnak, csak a harmadik késik a pénzzel.

Közömbösen nézett végig az uton. Siettemben eszembe jutott mindaz, amit a kéményseprő üzletről hallottam és láttam, felvillant bennem Morvay Vilibald emléke, a Bunyitay-ligeti Leitner-ház fényfűző berendezése, kakadaja, pinesikutyája, a kéményseprők ismert gazdagsága, s elhatároztam magam.

— Mester, nem venne be engem társnak?

Végignézett rajtam s jóindulattal így szólt:

— Ha nem jön még öt percig a társam, magát veszem be helyette.

Öt perc múlva én voltam a „Társ”. Lefiztettem az ötezer koronát s kaptam egy elismervényt róla. Bacsuzásul pedig így szólt:

— Kérem, minden hónapban kap 2—3—4000 sőt 5000 koronát, Hol a címe? Igen, feljegyeztem. Ágyó!

Felugrott egy villamosra s eltűnt szemem elől a pénzzel.

Aztán vártam egy hónapig, kettőig, sokig, de nem jött hír a Boszporus mellől. Keresztet, azaz mögöndövedet vettem rá. Eltelt az idő s a kéményseprő nem jelentkezett.

De mégis. Kilépek a Royalból, s hónapok után ott áll előttem Kleinmaul Ernő. Szakasztott úgy, mint azelőtt, csak rongyosabban. Olamegyek hozzá.

— No, hát hazajött Konstantinápolyból?

Hidegen válaszolt:

— Nem is voltam ott.

— Hát mi van a kéménysepréssel? kérdeztem tőle szigorúan.

— Érdekes, válaszolt kellő távolságra lépve el, hát nem is tudta, hogy Konstantinápolyban nincsenek kémények? Hogy ott mindig meleg van.

Kénytelen voltam neki elhinni. Csekély 5000 koronámba került ez. A tudás drága, különösen ha a kéményekre vonatkozik.

A Pesti Hirlap meg az Érdekes Ujság, meg egy katonakórház.

— Az isonzoí offenzia alatt súlyosan megbetegedtem. Hordágyon vittek ki a fedezékemből a vasuti állomásra, ahonnan egy osztrák kórházba kerültem. Hónapokig nem volt le rólam a ruha. Elképzélhető tehát az a végtelen jól eső érzés, amit akkor éreztem, mikor a kórház fürdőjéből felvittek a kórterembe, ott már több magyar tisztársamat találtam.

Ugyanakkor hozták be őket is az ápolók. Mikor az ápolók után becsukódott az ajtó, rajtuk egyszerre valami sajátos gyermekies érzés vett erőt és akarva nem akarva oly kacagásban törtünk ki, hogy szinte regett bele a terem. És miért? Nem tudjuk. Az ágy, a fehér puha, tiszta ágy ez tette. Csak azután éreztük, hogy mily rattenetes betegek is vagyunk.

— A kórházban mi magyar tisztok összetartottunk és a lehető legjobb viszonyban éltünk. Lassankint kezdett visszatérni az erőnk, néhány hét múlva már nem csak ülni, de felis tudtunk állni. És ekkor rettenetes hiányát kezdtük érezni a lapoknak. Német lap volt bőségesen. Minden bécsi lap küldte az ujságot, úgy hogy a német ajku bajtársak bőségesen el voltak látva lappal.

A magyar tisztok, és a magyar legénység azonban egy sor magyar írást se olvashatott. A kórház igazgatója ekkor azt a tanácsot adta, hogy forduljanak a magyar lapkiadókhoz, szívesen küldik nek is a lapokat a beteg magyar honvédeknek.

— Nyomban leültem és megírtam 10 levelet, amelyben arra kértem a kiadókat, hogy küldjenek nekünk ujságokat, ha nem is sz napiakat. És már negyednap minden kiadó küldte a lapját. Boldogok voltunk, hogy végre mi is olvashatjuk a saját lapjainkat.

— A sok magyar ujsággal a eimemre is érkezett két levél és pedig a Pesti Hirlap meg az Érdekes Ujság kiadóhivatalától. A két ujság kiadója röviden arról értesített, hogy nem áll módjában küldeni az ujságot.

Eddig tart. Talán fölösleges hozzáfűzni kommentárt.

* A város zárszámadása közszemlén. Alólirott Nagyvárad város polgármestere mint az 1890. évi I. t. c. 22. § értelmében illetékes hatóság ezennel közhírré teszem, hogy a város számvevői hivatala a Köszti alap 1913—1914. évre vonatkozó zárszámadásait elkészítvén, azokat az idézett t. c. 28. § értelmében f. évi február hó 10. től február hó 25-ig terjedő 15 napi közszemlére a városi székházban (I. em. 4. szoba) kiteszem. Erről a város közönségét azzal értesítem, hogy a jelzett zárszámadások és azok mellékei a kitűzött határidő alatt megtekinthetők, s azok ellen a névtani észrevételek vagy kifogások beadhatók. A határidő lejártával a zárszámadásokat az esetleges beérkező észrevételek kapcsán elfogadás végett Nagyvárad város törvényhatósági bizottságához fogom előterjeszteni. Nagyvárad, 1916 február 8. Rimler Károly polgármester.

HIREK

A bolgár Vörös-Kereszt hangversenye.

A bolgár Vörös-Kereszt javára f. hó 12-én, szombat este, a Vigadó nagytermében megtartandó hangverseny iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik.

Az országos bizottság f. hó 8-iki levelében a következőket közli:

Pancse Doreff bolgár főkonzul ur feltelesen leutazik a hangverseny napjára, és a közönségnek meg fogja köszönni, magyar nyelven, a bolgárok iránt tanúsított rokonszenvet és Nagyvárad közönségének áldozatkészségét.

Strausz Adolf tanár ur, aki Bulgária népéről fog előadást tartani, ugyancsak már 11-én fog Nagyváradra megérkezni.

A vendégek megillető fogadtatása iránt Rimler Károly polgármester már intézkedett, míg a rendezőbizottság, a Vigadó nagytermének megfelelő magyar-bolgár színű díszítéséről is gondoskodott.

Az állomásparancsnokság értesítette a rendezőbizottságot, hogy a 70 ik gyalogezred zenekarát, a jótékonycél érdekében készséggel díjmentesen átengedi a hangverseny napjára.

Koncz János hegedűművész és Keömley Bianca operaszékesnő, a már közölt programjukon kívül, közösen fogják előadni Händel Largóját, ami a fényes műsor értékét ugyancsak emelni fogja.

Az érdekes hangverseny külsőségei is meg fognak nyilvánulni abban, hogy a bolgár főkonzul itt léte alatt egy a városházát, mint a többi köz- és magánépületet magyar és szövetséges lobogókkal fogják ellátni s több kereskedő magyar-bolgár színű kártyát fog rendezni.

A hangversenyre korlátolt számú jegyek a Hegedűs hírlapíródában ma még kaphatók.

* Három perces megyegyűlés

Biharvármegye törvényhatósága tegnap rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlésen Miskolczy Ferenc főispán elnökölt. A rendkívüli megyegyűlésnek egyetlen tárgya volt a hadiadó felszólamlási bizottság 3 rendes és 3 póttagjának megválasztása. A bizottság rendes tagjává Wertheimstein Alfréd, Sternthal Arthur, Laszkay János, póttagokul Grósz Zsigmond, Zatharaszky István, Bónis Elemér megyebizottsági tagokat választották meg. A közgyűlés ezzel véget ért. Az egész ülés 3 percre tartott.

* **Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Csikász Ferenc 4. honvédszolgálati honvédet a II. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

* **A kormány köszönete a fémgyűjtőknek.** Miskolczy Ferenc főispán tegnap átiratot intézett Fráter Barnabás alispánhoz a fémgyűjtőkhez intézendő köszönetek ügyében. El szerint az alispán a főispán útján felhatalmazást kapott a kormánytól és gróf Tisza Istvántól, hogy azoknak, akik a fémgyűjtés körül kiváló tevékenységet fejtettek ki, köszönetét nyilvánítsa az ő nevében. A kormány köszönetére reflektálhatnak a tanítók, lelkészek, de a tanulók

is, ha megfelelő tevékenységet fejtettek ki. A köszönő iratokról a napi sajtó útján is kell értesíteni az érdekelteket.

* **Beleznay emléke.** Folyton szaporodik az az összeg, amely méltó emlékmű elkészítésére szükséges, hogy megőrizze a felejthetetlen Beleznay Antal emlékezetét. Egyik kiváló szobrászművész következőleg nyilatkozott a Beleznay síremlék művészi kivitelének kérdéséről:

— Minden művészt csak meghatottsággal tölthet el a gondolat, hogy elkészítse a kiváló poéta emlékművét. Ritka alkalom ez művészi mértékű szobor alkotására, mert Beleznay Antal szelleműs, intelligens, művészi feje kőbe kívánkozik. Egy szerkesztő mély hullámzású lelkének felülete gondolatot ad nekem, s ha a gyűjtés megfelelő eredményel jár, méltó emléket adhatunk szeretett halottunknak.

Az emlékműre eddig is szép összeg gyűlt össze, de a Tiszántúl szerkesztősége továbbra is folytatja a gyűjtést, s kéri közönségét, hogy adakozzon e nemes célra, mert minél nagyobb összeg áll rendelkezésünkre, annál nagyobb szabású lesz a Beleznay emlékmű. Tegnap Tófalvy Géza küldött 60 koronát a Beleznay Antal síremlékére szerkesztőségünknek, amely összeget az eddig begyűlt összeghez csatoltuk.

* **A rézgálic biztosítása.** Ghillány Imre báró földmivelésügyi miniszter körrendeletben közölte a törvényhatóságokkal, hogy az idén jelentékeny mennyiségű rézgálicot juttathat a szőlőgazdáknak. A rézgálicot ez évben is csak közvetlenül a törvényhatóságok útján fogja a miniszter kiosztani és minden lehetőséget megtesz, hogy a szétküldést mielőbb (lehetőleg március hónapban) megkezdjék. A rézgálic eladó ára előreláthatóan nem lesz több kilogrammonként 3 koronánál. A szőlőgazdák csak akkor kaphatnak rézgálicot, ha ebbeli szükségletüket más uton még nem szerezték be. A rézgálicot a szőlőgazdák szőlőterületének arányában fogják elosztani.

* **Váradvelenceiek kérelme a közgyűléshez.** A váradvelencei polgárok e hó 5-én tartott értekezletükön memorandumot fogadtak el a villamos ügyében. A memorandumot a közgyűléshez nyújtották be, mely ma dönt ebben az ügyben. A kérelem arra irányul, hogy a városi vasút forgalmában megmaradjon a régi rend s közvetlen kocsik közlekedjenek Velenceére. Kötelezni kéri továbbá a városi vasutat, hogy a tekerforgalmat terelje a Kolozsvári-utca-ra s ez által a személyforgalmat könnyítse meg. A tanács már beterjesztette a javaslatát a villamos új rendje ügyében s a közgyűlés ezzel kapcsolatban dönt a kérelem felett is.

* **Helyszíni szemle Kopperék lakásán.** A Kopper-féle családi dráma fejleményei a katonai hatóság körében fognak lezajlani. A rendőrség teljesen befejezte az ügyben a nyomozást, a vizsgálatot továbbra a katonai hadbírószék folytatja. Ma délelőtt fél 11 órakor tartotta a katonai hatóság a Szaecsvay utca 30. számú lepecsételt lakásban a helyszíni szemlét. Fényképfelvételeket készítettek a véres szobáról, valamint jegyzőkönyvet vettek fel a lakásban talált tárgyról. A rendőrség részéről Kelemen András detektív vett részt a helyszíni szemlén. Kopper Antalné állapota a javulás útján halad előre, valószínűleg egy hónap leforgása alatt elhagyhatja az ágyat. Kopper

rendkívül meg van törve, sajnálkozva emlegeti feleségét.

* **Az ipartestületi Hitelszövetkezet zárszámadása.** Az O. K. H. kötelékébe tartozó nagyváradai Ipart. Hitelszövetkezet igazgatósága Rendes Vilmos elnöke alatt f. hó 8-án tartott gyűlésében tárgyalta le az 1915. évvégi zárszámadásokat. Tekintettel különösen a kisipar terén mutatkozó általános pangás- és fogyatkozásokra, az elmúlt év eredménye nem áll ugyan arányban az előzőkéhez, de azért az igazgatóság és felügyelő bizottság — részvényeseinek érdekeit tartva szem előtt — az őket megillető tantiemekről mond le inkább, csak hogy üzletrészeseknek osztalékot juttathasson. Ilymódon a mutatkozó évvégi nyereségből az üzletrészeseknek 4 százalék osztalék kifizetése határozatott el s a megfelelő leírások után a tartalékalap is kellően bőven dotáltatik. A rendes közgyűlés határideje f. évi február 20-ára tűzött ki.

* **Bírósági tisztviselőink Szerbiában.** Az igazságügyi miniszter leiratban hívta fel a nagyváradai királyi ítélőtábla elnökét, hogy mindazon jegyzőket, kezelő és segédzemélyzet sorába tartozó tisztviselőket, akik szerbül, horvátul és németül tudnak, írják össze s szólítsák fel, nem hajlandók-e Szerbiában szolgálatot teljesíteni. A tábla elnöke az eredményről jelentést tett a miniszternek. A nagyváradai törvényszéknél alkalmas tisztviselő és hivatalnok nem jelentkezett.

* **Az M. P. O. Sz. közgyűlése.** Vettük a következő meghívót: A Magyarországi Pénzügyi Szövetség Országos Szövetsége biharmegyei bizottságának folyó évi február hó 13-án d. e. fél 11 órakor Nagyváradon, a Kereskedelmi és Iparkamara helyiségében közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Megnyitó. Tartja: dr. Hoványi Géza orsz. képviselő, a Szövetség alelnöke. 2. A Pénzügyi Központ és a Szövetség. Előadja: Mándy Lajos ny. min. tan. a Szövetség elnöke. 3. A Pénzügyi Központ és a vidéki pénzügyi központok. Előadja: dr. Popper Ákos vezérigazgató, a bizottság alelnöke. A közgyűlést a Pannoniában közös ebéd követi. Dr. Hoványi Géza, a bizottság elnöke, dr. Adorján Armin, a bizottság titkára.

* **Az oklevél nélküli tanítók karpaszománja.** A honvédelmi miniszter tegnap körrendeletileg értesítette a vármegyét, hogy a karpaszomán viselési jogát kiterjeszti. A miniszter legújabbán az oklevél nélküli tanítókra terjesztette ki a megkülönböztetésül szolgáló jelvényt.

* **A bihariak orvost kérnek.** Biharban van is meg nincs is orvosa. Van, mert dr. Péchy Károly megválasztott körorvos Biharban, nincs, mert Péchy fel van függesztve. Péchy ellen a fegyelmi vizsgálat már oly régen folyik, hogy Péchy azóta talán még azt is elfelejtette, hogy Biharban valaha élt. Időközben már le is akart mondani, azonban a fegyelmi vizsgálat alatt lévő tisztviselők nem mondhatnak le és így kénytelen tovább is orvosnak maradni. Biharban pedig égető szükség van orvosra. Tegnap már ebben az ügyben küldöttség is járt Miskolczy Ferenc főispánnal és Fráter Barnabás alispánnal. A küldöttséget Szent-Királyi Zoltán megyebizottsági tag vezette, aki kérte, hogy a bihari orvoskérdést rendezzék. Miskolczy Ferenc főispán kijelentette, hogy a fegyelmi tényleg sokáig húzódik, azonban az ügyet gyógyítani nem lehet, mert nehéz dolgról van szó. A fegyelmi hatalmas anyagának bevizsgálása

már megtörtént. A fegyelmi választmány döntött is ebben az ügyben, azonban Péchy megfellebbezte az ítéletet s így az ügy tovább húzódik. A főispán a küldöttség megnyugtatóra azonban kijelentette, hogy oda fog hatni, hogy az ügyet sürgősen intézzék el.

* Leöcsey Kálmán kinevezése.

A hivatalos lap holnap száma közli, hogy a király Leöcsey Kálmán 4. honvédelmi miniszter helyettesévé nevezte ki.

* 1000 korona históriája.

A napokban Gulácsi Lajos nagyszalontai üveges cigány paszást tett a rendőrségen, hogy a korezmában iszogatók közben kilopták zsebéből 1040 koronáját. Lovat adott el más cigányoknak, akikkel beült áldomást inni. Mintogy az orvos megtiltotta, hogy pálinkát vagy bort igyék, ő hát másképp oldotta meg a kérdést, sósorszeszt ivott. Mi sem természetesebb, hogy a sósorszesz sem lévén könnyű itóka, csakhamar a lábába szállt a józanság, aminek astán az lett a kellemetlen következménye, hogy 1040 koronája elpárolgott, mint a kámfor. Erős volt a gyanúja, hogy az áldomásozó cimborák emelték át a csinos összeget. A rendőrség részéről Méhes Lajos detektív vette kezébe a nyomozást. Méhes megállapította, hogy Gulácsitól nem a cimborák vették el a pénzt, hanem maga a panaszos vesztette el, amint mámoros fővel az utcán ballagott. Egy iparos legény látta is, hogy egy nő felvette az elejtett pénzt. A rendőrség most nyomozza az illetőt, de meglehet, hogy önként is jelentkezni fog a megtaláló, ha megtudja, hogy keresi a rendőrség. Ellenkező esetben jogtalan elsajátítás miatt indítják meg ellene az eljárást.

* **A Nagyváradi Takarékpénztár beszámolója** Nagyváradi legrégebbi és letekinthetesebb pénzügyintézet: a Nagyváradi Takarékpénztár közreadta az 1915. évről szóló mérleget, amely újabb fényes dokumentuma ezen országosan előnyösen ismert pénzügyintézet messze kiható jelentőségű működésének. A nehéz viszonyok és az intézet alapelveit képező szolid és mindig nehézséges eljárás dacára az 1915. évet is fényes eredménnyel zárta le ez a kiváló pénzügyintézet. Az elért nyereség 311.000 korona, dacára, hogy leírásba vett minden olyan tételt, amely legkevésbé is befolyásolhatná a további fejlődést. Ilyen viszonyok és ilyen vezetés mellett érthető az a szinte páratlan népszerűség és bizalom, amely a közönség körében az intézet iránt megnyilatkozik. Mindennél szebben mutatja a határtalan bizalmat az intézet iránt a 17 millió korona betét. Az elért eredmény az igazgatóság mellett elsősorban Hofbauer Pál vezérigazgató érdeme, aki nagy buzgalommal, kiváló szakértelemmel, páratlan körültekintéssel áll az intézet élén s vezeti azt a további biztos fejlődés felé. Az intézet közgyűlését február 20-án délelőtt fél 11 órákor tartja saját helyiségében.

* **Vidéki bűnesetek.** Nánbgyesről jelentik: A község határában a malom melletti árokban halva találták Brász—Mikusz Jánost. A esendőrség nyomoz. — Barátkán bejelentették a esendőrségnek, hogy Körösbánlakán egy esecsemő hulláját találták a falu határában. Nyomoznak, ki tette ki a esecsemőt.

* **Adakozzunk a vak katonáknak!** A világháborúban szemük világát vesztett hőseink igen nagy áldozatokat hoztak érettségük, tehát minden magyar hazafinak kötelessége, hogy enyhítse hőseink szenvedését, melyet a vakaság okoz nekik. Adakozzunk tehát a vak katonáknak! A margittai róm. kath. plébánia tegnap 4 20 koronát juttatott szerkesztőségünkbe a vak katonáknak. Ezen összeggel a „Tiszántul“nak a világtalan hőseink számára indított gyűjtésének összege 2746 33 K-ra emelkedett.

* **Az adóhivatal új rendje.** A várcsi adóhivatal 62 tisztviselőjéből 29, tehát több, mint 50 százaléka ment el a haretérre még sincsen hátralek. Ennek oka a jó rendszer. Minden ügyosztályvezető saját felelősségére önállóan intézkedik, a csak az eredményről tesz jelentést Juricskay Baraa tanácsosnak. Vasárnaponként értekezletet tartanak a tanácsos elnöklésével, minden ügyosztályvezető elmondja, mit tett minden embere, s utasítást kap a következő hétre. Az ügyek irányítása tehát a tanácsos kezében marad, de önállóságát nyernek az ügyosztályok, ambőlőval dolgoznak s ellenőrzésük egyszerű. Ezért ezután nem kell várni senkire, legkevésbé a tanácsosra, mert minden ügyosztály elintézi a hozzátartozó ügyeket s csak panasz esetén kell fordulni a vezető tanácsoshoz.

* **Dancs István temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt Dancs Istvánnak, a Püspök-fürdő volt bérletjének temetése. A temetésen megjelentek a Nagyváradi szállodások és vendéglátók egyleti lobogójukkal, ott voltak az elhunyt tisztelői és barátai. A temetési szertartást dr. Lestyán Endre plébános segédlettel végezte. A szertartás végzetével a díszes ereklyeportát, a mely a család koszorúval volt fedve, feltették a négyes fogatú üvegdiszkocsira és az impozáns gyászmenet a Rulikowsky temetőbe vonult a hol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra. A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata végezte.

* **Nem tudják nélkülözni a kiflit meg a zsemlet.** Sehol az egész országban nem sütnék apró süteményeket a pékek és mindenütt beletörődtek az emberek. Elvégre még senki sem halt meg azért, mert nem kapott kiflit vagy zsemlet. — Biharvármegyéből és talán az egész ország területéről a nagyszalontaiak azok, akik nem tudnak beletörődni a kifli és zsemle nélküli világba. Ezért kérvényt nyújtottak be a miniszterhez, hogy Nagyszalontának kivételesen engedje meg a zsemle és kifli készíttést. A kérelmet azzal indokolják a szalontaiak, hogy egyáltalán nem tudják nélkülözni az apró süteményeket. Az apró sütemény nekik életszükséglet. A kérvényt a miniszter elutasította azzal, hogy kivétel nem tehet senkivel. Így a szalontaiak kifli és zsemle helyett kénytelenek lesznek tovább is kalácsot enni.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szelettkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—62.

* **Családi rum** vaníliával vagy ananász izzal literje K. 4 50. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 70 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat. Kapható Farkas István „Apolló“ drogeriájában Rákóczy-ut. 7/B

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki. Billeték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mizifelvevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczy-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedők, gramofonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek első szakaszerű javítása.

* **Megnyit a Rimanóczy étterem.** Pár napja, hogy a város középpontjában, a forgalmi központon lévő Rimanóczy-éttermet Popovits Sándor és társa jónévi vendéglátósként átvették s a közönség máris megelégedéssel tapasztalja, hogy a esera bevált, a forgalom nagy s a jó konyha az első. A kitűnő konyha, amelyet Popovits Sándorné urnó ismert s külföldön szerzett szakácsművészetével vezet, a közönséget a Rimanóczy-étterembe vitte s aki jól akar étkezni, az nem megy máshova, csak Popovits és Társa Rimanóczy éttermébe. Első magyar részvény sör, udvari sör, áló pilzeni sör, melyet kizárólag csakis a Rimanóczy söresarnok és étterembe lehet kapni.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtökön: Ciklámén.
Pénteken: Ciklámén.
Szombat délután ifjusági előadás: Madarász.
Szombaton este: Ciklámén.
Vasárnap délután: Madonna rózsája.
Vasárnap este először: Ó vagy senki.
Új epizette 3 felvonásban.

IRODALOM

A Magyar Kultúra társadalmi tudományi szemle, megjelenik havonként 5 és 20-án előfizetési ára egy évre 12 korona, szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. Horánszky-utca 20. szám alatt van. A legújabb füzet kiválóan érdekes tartalma a következő: A modern kultúra és a tradíció. Irta: Ifj. Gonda Béla. A katolikus egyesületekről. Irta: dr. Matya sószy Kasszián. Az egyesült államok gazdasági helyzete. Irta: Banyócs István Lappálik. Regény. Irta: P. Luis Coloma S. J. Levelek a szerkesztőhöz. Napló. A harcok otthonok. Levelek a „Világ“ mappájából. Hogyan készült a szabadkőműves eszmetérjesztés. Irta: Szenes Mór. Rövid följegyzések. Mindenféle.

Legújabb táviratok.

Amerika háborus forgalma.

Budapest, február 9. (Saját tud.) A Times Washingtonból statisztikát közöl, mely szerint Amerika 1915-ben 400 millió font sterlinggel csinált nagyobb kivitelű forgalmat, mint az előző évben.

Megegyezés Németország és az Unió között

Budapest, február 9. (Saját tudósítók-tól.) Newyorkból jelentik, miszerint az „Associated Press“-t a kormánykörök felhatalmazták annak a közlésére, hogy Németország és az Unió a Lacitania ügyben elvben megegyeztek.

Brian Rómában.

Budapest, február 9. (Saj. tud.) Luganóból jelentik:

Bryan csütörtökön érkezik Rómába. Tiszteletére nagy ünnepeket rendeznek. A konzulátuson lakoma lesz politikai felkészítőkkel. Szombaton a főhadiszállásra utazik a királyhoz.

Gróf Eszterházy Kálmán halála.

Budapest, febr. 9. (Saját tudósítónktól.) Eszterházy Kálmán gróf volt kolozsvári főispán meghalt.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

A csökmői feleséggyilkosság.

A nagyvárad királyi törvényszék esküdt-bírósága Szöllőssy Gyula elnöklésével tegnap folytatta Piros F. Imre feleséggyilkossági ügyének tárgyalását. A tanukiballgatások befejezésével Medvigy István dr. királyi ügyész vádolta meg indokolt beszédben Piros F. Imrét szándékos emberölés büntetével, míg Dóry István dr. védőügyvéd vitatta a közvetett bizonyítékok terhelő voltát, szívesen közvetlen bizonyítékok nincsenek. A tárgyalást félbeszakították. Ma az elnöki rezumé után lesz az ítélethirdetés.

NYILTTÉR.

Alapított 1847-ben. — Számos kifizetés. — Több ezer elismerő levél.

ÓRÁK

ékszerek részletfizetésre

BRAUSWETTER JÁNOS, Szeged

Nagy képes árjegyzék ingyen!

Mindenféle aranytárgyakat, törött aranyat, arany pénzeket legmagasabb áron készpénzért vásárolok, kérem hozzám bizalommal beküldeni.

SZERKESZTŐI PÓSTÁJA.

Érdeklődő. Ne fáradozzék, a tisztviselők címterében tényleg hiába keresné az Új Nagyváradban nyilatkozó »róm. kath. tisztviselő« címét. Ellenben, hogy nyomra vezessük, írja fel az 1904—1905. évi címterét, ott megtalálja az illetőt, mint az egyik helyi biztosító társaság — hivatalos szolgáját.

Államsegély. Aki már egy címen megkapta az államsegélyt, az más címen nem kapja meg annak kétszeresét. Ennek az az oka, hogy ha valakinek az eltartója hadbaromult, megkapja az államsegélyt, tehát a teljes kártérítést, amit az állam adhat. Ezt tehát fokozni nem lehet, s így nem juthat új segélyhez.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

3. szám.

A rézmoszarak és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimoszarak**, önozott, horganyzott és csiszolt **vaslemezüstök** kaphatók

Andrényi Károly és Fiaival.

KIADÓ LAKÁSOK.

Utcai és udvari lakások

1, 2, 3, 4 szobások, mellék helyiségekkel, részint azonnal részint május 1-re továbbá burorozott szobák és lakások.

Szent János utca 72. és 61. szám alatt értekezhetni a házmesterrel, vagy tulajdonossal
Nagy Sándor-utca 4. szám.

1134—916 számhoz.

Árverési hirdetés.

Nagyvárad város kezelése alatt álló Rimánóczy-alap tulajdonát képező fürdő és szálloda épületben levő kávéház és étterem bérbeadása céljából 1916 évi március 16 ik napján délelőtt 10 órakor a városi bizottsági termében nyilvános árverést fogok tartani.

Árverési szóval vagy írásban lehet és pedig a kávéház és étterem bérletre külön-külön vagy együttesen s a bánatpénzt ajántevő ehhez képest tartozik letenni.

A kikiáltási ár a kávéház bérletére 38000 kor. az étterem bérletére 6000 kor. és az árverési feltételekben meghatározott melékszolgáltatások. Bánatpénzül a kikiáltási ár 1/2 része, vagyis a kávéházra 19000 kor. az étteremre 3000 kor. teendő le készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban, a bánatpénz zárt ajánlat esetén ahhoz csatolandó, szóbeli árverések által pedig az árverési küldöttség elnökeinek kezébe teendő le.

Ugy a kávéház, mint az étterem bérlete 1916 nov. 1 én kezdődik s tart 12 egymást követő éven át.

Zárt ajánlatok a fent kitett határidőig alulírott kezéhez adhatók be.

Árveréseket tett ajánlatok azonnal, ellenben Nagyvárad városát illetve az általa kezelt Simanóczy szegényalapot csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Az árverési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Árverők annak elismerésül, hogy az árverési feltételeket ismerik s azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják, az árverés előtt aláírni, illetve zárt ajánlattevők ezt a körülményt ajánlatukban világosan kitenni tartoznak.

Nagyvárad, 1916 február 7-én.

Komlóssy József

jeg. és gazdasági tanácsnok, mint az ár. küldöttség elnöke.

Meghívó.

A Nagyvárad Takarékpénztár 69-ik évi rendes közgyűlését 1916. február 20-án délelőtt fél 11 órakor tartja saját helyiségében, melyre a tisztelt részvényeseket ezennel meghívja.

A közgyűlés tár yai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1915. üzleti év eredményéről.

2. A felügyelő bizottság jelentése az 1915. évi zárszámadások megvizsgálásáról, a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal és a felmentvény megadása.

3. Az alapszabályok 40. § a értelmében kilépő 6 váltóbiráló tisztségnek betöltése 3 évi időtartamra, továbbá a lemondás folytán megüresedett egy váltóbiráló tisztség betöltése két évi időtartamra.

4. Az igazgatóság jelentése a nyugdíj-alap állásáról.

A mérleg eredeti példánya f. hó 12-től kezdve az intézet üzleti helyiségében a részvényesek által megtekinthető.

Nagyvárad, 1916. február 10.

Az igazgatóság nevében:

Hlatky Endre
elnök.

Kivonat az alapszabályok 15. és 16. §-aiból.

Érvényes határozat hozatalára a közgyűlésen legalább 25 olyan részvényesnek kell jelen lenni, kik az alaptőkének legalább negyedrészt képviselik.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább egy hó előtt saját nevére íratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az ét illető szavazat mennyiségéről térítvényt kap.

Biharvármegye alispánjától.

2558—1916 sz.

Pályázati hirdetés.

Biharvármegyében elhalálozás folytán megüresedett a f. évi március hó 15-én tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen választás után járó fizetéssel és állomáshelyének megfelelő lakáspénzzel javadalmazott másodosztályú szolgabírói állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket a 125000/1902 B. M. sz. a. kibocsájtott V. Ü. Sz. 4. §-ában előirt módon Biharvármegye főispánja Mélt. dr. MISKOLCZY FERENCZ urhoz címezve 1916. évi március 10-ig d. e. 12 órájáig hozzám annyiival is inkább nyujtsák be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Biharvármegye szolgálatában állók ugyanezen idő alatt előttem szóbeli jelentkezés útján is pályázhatnak.

Nagyvárad, 1916 február 8.

Alispán helyett
Keszthelyi Zoltán
főjegyző.

A Nagyváradi Takarékpénztár zárszámadása az 1915-ik évről.

VAGYON	Mérleg-számla.				TEHER			
	K	f	K	f	K	f	K	f
Pénztári készlet és bankiró			251.938	66	Részvénytőke			4,800.000
Pénzügyintézeteknél elhelyezett tőke			55.219	48	Alapok :			
Váltó kölcsön			15,000.858	40	Tartalék alap	572.308	86	
Jelzálogkölcsön			8,576.666	46	Jubileumi alap	10.000	—	
Törlesztéses jelzálogkölcsön			827.022	61	Értékcsökkenési alap	10.000	—	
Adósok folyószámlája			2,754.399	80	Nyugdíj alap	244.473	74	836.782
Hadikölcsön lombard adósok			4,414.759	64	Betétek : könyvecskékre	16,042.626	69	
*Értékpapírok függő kamatokkal			3,777.086	42	„ folyószámlára	947.780	13	16,990.406
Társasági ház			260.000	—	Engedményezett jelzálogkölcsönök			2,349.774
Ingatlanok			664.404	94	Hitelezők			1,541.976
Előleg kölcsön			60.064	09	Hadikölcsön lombard hitelezők			4,402.968
Egyéb követelések			42.330	78	Visszleszámítás			5,301.437
Felszerelés teljesen leírva					Betét 10 %-os kamatadó			38.001
Előre fizetett visszleszámítási és törlesztéses kölcsön kamatok			27.124	97	Egyéb tartozások			13.212
					Előre felvett kamatok			126.366
					Folyó évi nyereség			310.949
*Állampapírokban 2,251.999-03 Záloglevelekben 458.622-— Egyéb tőzsdénjegyzett papír 654.588-99 Helyi értékek 841.241-70 Függő kamatok 70.689-70 8,777.086-42			36,711.876	25				36,711.876

VESZTESÉG

Nyereség- és veszteség-számla.

NYERESÉG

VESZTESÉG	Nyereség- és veszteség-számla.				NYERESÉG			
	K	f	K	f	K	f	K	f
Betét kamat			736.251	28	Kamatok : előleg, váltó, jelzálog, törlesztéses kölcsön és folyószámlai kölcsönök után			2,159.314
Betét 10 %-os kamatadó			73.625	19	Értékpapír kamat			169.669
Különféle kamatok			714.898	10	Jutalékok és egyéb jövedelmek			29.264
Tiszti fizetések, üzleti és kezelési költségek			92.140	36	Leirt követelésekből befolyt			1.919
Adó- és illetékek			110.238	38	Ingatlanok tiszta jövedelme			34.153
Előre felvett kamatok			126.366	37				
Leírások			204.821	31				
Értékpapír árfolyam különbözet			25.030	80				
Folyó évi nyereség			310.949	96				
			2,394.321	75				2,394.321

Nagyvárad, 1915. december 31.

Hofbauer Pál
vezérigazgató.Dr Szemes Ferenc
cégvezető-titkár.Cserey Dezső
könyvezető.

IGAZGATÓSÁG:

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Hlatky Endre
elnök.

Fényes Manó

Dr. Hoványi Géza

Böszörményi Géza

Dr. Medvigy Gábor

Frankó Endre

Dr. Hoványi Gyula

Dr. Gyöngyössy István

Szödényi Nándor

Gellért László

Huzella Gyula